

N:o 9.

Af herr **G. E. Beskow**, om *skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om framläggande af förslag till prest- och domare- edernas utbytande mot löften.*

På grund af Riksdagens hemställan till Kongl. Maj:t hafva de flesta löfteseder blifvit afskaffade. Redan 1883 års Riksdag beslöt att till Kongl. Maj:t aflåta en skrifvelse, deri uttalades, att bekräftelseorden i löftesederna: »så sant mig Gud hjelpe till lif och sjä» måtte utbytas mot andra mera lämpliga; men det var egentligen 1886 års Riksdag, som kraftigt grep in i denna fråga. Då beslöts afskaffandet af talmansederna, och dessutom aflät Riksdagen en skrifvelse till Kongl. Maj:t med anhållan, att Kongl. Maj:t måtte taga i öfvervägande huruvida icke huld- och trohetseder, embetseder, krigsmannaeder eller andra med dessa jemförliga eder må kunna afskaffas. Med anledning af denna skrifvelse har Kongl. Maj:t funnit godt dels helt och hållet afskaffa vissa af dessa eder och dels förändra sättet för bekräftelse af vissa attester. Så afslutas, för att anföra några exempel, rättskemisters protokoll numera på följande sätt: »sålunda undersökt och befunnet varder på heder och samvete intygadt», och läkarattester med denna försäkran: »hvilket jag härmed på heder och samvete intygar». I dessa båda fall hafva orden: »så sant mig Gud hjelpe till lif och sjä» blifvit utbytta emot en försäkran på »heder och samvete».

Ännu kvarstå dock bland embetseder både presten och domare- eden.

Vid senast hållna kyrkomöte väcktes motion, att kyrkomötet måtte till Kongl. Maj:t ingå med en underdånig anhållan, att kyrkolagens 22

kap. 2 § måtte hvad beträffar stadgandet af presterlig ed upphävas och utbytas mot ett stadgande af något slags löfte, hvars form Kongl. Maj:t sjelf täcktes närmare bestämma.

Kyrkolagsutskottet afstyrkte denna motion, men säger i sitt betänkande, att det ansluter sig till den uppfattning af förändring i sjelfva edens innehåll, som gjorde sig gällande hos 1883 års kyrkomöte, att slutorden: »så sant mig Gud hjelpe till lif och själf» måtte utgå, men utskottet ansåg sig ej böra föreslå något sådant yrkande, då den frågan ännu var beroende på Kongl. Maj:ts pröfning.

Mot kyrkolagsutskottets beslut hade reserverat sig herrar Berg och Bagge, som ansågo att utskottet bort hemställa, att kyrkomötet måtte hos Kongl. Maj:t anhålla om sådan förändring af 22 kap. 2 § kyrkolagen, att den deri föreskrifna prested vid prestvigning måtte utbytas mot ett löfte, samt att Kongl. Maj:t täcktes i nåder för nästa kyrkomöte framlägga förslag till formulär för sådant löfte.

Efter en mycket liflig debatt biföll kyrkomötet utskottets förslag med 31 ja mot 24 nej, hvilka senare röster afgåfvos för herrar Bergs och Bagges reservation.

De skäl, som såväl vid kyrkomötet som vid riksdagen hafva anförts för afskaffande af alla löfteseder, äro ju allmänt kända, hvarför jag icke anser mig här behöfva upprepa dem, jag vill blott framhålla ett af de viktigaste.

Det synes nästan orimligt att fordra af en svag människa, som icke kan bestämma öfver nästa ögonblick långt mindre öfver hela sin framtid, att hon skall, då hon tillträder ett embete, svärja vid Gud och hans heliga evangelium att under hela sitt kommande lif iakttaga vissa bestämda föreskrifter och taga Gud till hämnare öfver sig, om hon icke fullgör allt hvad hon med ed förpligtigat sig att göra.

De, som vilja behålla löftesederna, tala om den »omistliga garanti», som kyrkan behöfver af sina tjenare, och staten af sina. Staten har dock numera upphävt en mängd löfteseder och dermed uttalat, att den icke anser denna garanti vara så betydelsefull. Domareeden kvarstår dock än. Kyrkan har afskaffat det förr begagnade ständiga upprepan- det af presterliga eder, men sjelfva presten kvarstår dock ännu. En af prestedens ifrigaste försvarare vid senast hållna kyrkomöte erkände dock, att, då embetseder numera i allmänhet blifvit afskaffade, detta kunde vara ett skäl mot prestedens bibehållande, som hade någon betydelse. En annan talare vid kyrkomötet sade sig hafva stora betänkligheter vid bibehållandet af löfteseder, men ansåg att det ej vore rådligt att upphäva presten, så länge domareeden fans kvar. För domareedens

bibehållande har som skäl anförts, att folket i landet ej skulle hafva samma förtroende för våra domare, om de ej vore edsvurne.

Man bör dock hoppas, att alla snart skola inse, att man har samma garanti för att en embetsman, han må vara domare eller prest, skall redbart sköta sina åligganden, om han vid tillträdandet af sitt kall lofvar på heder och samvete att detta göra, som om han svär derpå. Jag undrar om någon domare, när han skall fälla sin dom särskildt tänker på sin ed; tänker han icke snarare på sin pligt att med eller utan ed döma hvad han anser rättvist enligt gällande lag?

På grund af hvad jag här anført tager jag mig friheten vördsamt föreslå, att Riksdagen måtte i underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla:

dels om sådan förändring i 22 kap 2 § kyrkolagen, att den deri föreskrifna prested vid prestvigning måtte utbytas mot ett löfte, samt att Kongl. Maj:t täcktes i nåder för nästa kyrkomöte framlägga förslag till förmlär för sådant löfte;

dels om sådan ändring i 1 kap. 7 § rättegångsbalken, att den deri föreskrifna domareeden måtte utbytas mot ett löfte.

Stockholm i januari 1889.

G. E. Beskow.